

การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ :
กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบ
การศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร*
Implementation of a Fifteen-Years Tuition-Free Education Policy :
A case study of a Financial Support Program for Students in Kindergarten through
Secondary Education of Schools under Bangkok's Buengkum District

เสาวนีย์ มณฑลพิพัฒน์**

Saowanee Monthonpipat

6514830021@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ได้แก่ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม จำนวน 8 คน ผลการศึกษาพบว่า เป็นนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่าย จำนวน 5 รายการ ได้แก่ 1) ค่าเครื่องแบบนักเรียน 2) ค่าอุปกรณ์การเรียน 3) ค่าจัดการเรียนการสอน 4) ค่าหนังสือเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน บุคลากรที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม มีงบประมาณเพียงพอ การติดต่อสื่อสารสะดวกรวดเร็ว และได้รับความร่วมมืออย่างดี ปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ 1) ปัญหาด้านงบประมาณ 2) ปัญหาด้านบุคลากร 3) ปัญหาการบริหารจัดการงบประมาณขาดความต่อเนื่อง 4) ปัญหาเรื่องร้องเรียนจากผู้ปกครอง 5) ปัญหาผู้ปกครองนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ โดยมีแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค คือ 1) ให้ดำเนินการในส่วนที่จำเป็นและเร่งด่วนก่อน 2) ให้เจ้าหน้าที่ท่านอื่นช่วยบริหารจัดการไปพลางก่อน 3) ขอจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างเหมาบุคคลภายนอกช่วยปฏิบัติราชการ 4) ประชุม/อบรม และเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ 5) ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารให้ทราบและเข้าใจตรงกัน 6) ให้ผู้ปกครองส่งรูปภาพพร้อมใบเสร็จรับเงิน

คำสำคัญ: เรียนฟรี 15 ปี; นโยบายเรียนฟรี; การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ

Keywords: Fifteen-Years Tuition-Free Education; Tuition-Free Education Policy; Implementation of a Fifteen-Years Tuition-Free Education Policy

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

**นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องดำเนินการสนับสนุนตามกฎหมายสำหรับทุกคนในประเทศไทย ซึ่งการศึกษาเป็นต้นทุนที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนทางสังคมและในประเทศชาติ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (ม.ป.ป.) นโยบายเรียนฟรี 15 ปี เป็นนโยบายสวัสดิการเพื่อสาธารณะตั้งแต่รัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดนโยบายไว้ในคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยจัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาค และความเป็นธรรมทางการศึกษาแก่ประชาชน ถึงแม้รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี จะหมดวาระไปแล้ว แต่นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ยังคงได้รับการสานต่อเรื่อยมา รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการปรับวัตถุประสงค์ในการดำเนินนโยบายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาของประเทศ และสอดคล้องกับกระแสคุณภาพการศึกษาทั่วโลก โดยได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีภายใต้ “โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน”

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้อธิบายว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติหน้าที่ของรัฐด้านการศึกษาไว้ในหมวดที่ 5 ตามมาตรา 54 ซึ่งรัฐจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนเป็นเวลา 12 ปี อย่างมีคุณภาพ นับตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนเรียนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมาตรา 10 วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษารัฐต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ประกอบกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสิทธิได้รับประโยชน์ ตามมาตรา 14 ดังนี้ (1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคล ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ (2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด (3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นว่า นโยบายจัดการศึกษา 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในด้านการศึกษา และนโยบายของรัฐบาลในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสามารถลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสทางการศึกษา และความเป็นธรรมในสังคม แก้ปัญหาความยากจน ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จึงได้มีคำสั่งที่ 28/2559 เรื่อง ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2559 ได้ยืนยันแนวทางที่จัดให้บุคคลมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 15 ปี โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายและพัฒนาด้วยการยกระดับให้เป็นหน้าที่ของรัฐและมาตรการตามกฎหมายต่อไป เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงยั่งยืน และเพื่อให้สามารถจัดงบประมาณสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง

กรุงเทพมหานคร, สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (2549) มีประกาศความว่าให้สำนักงานเขตบึงกุ่มมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครอง การทะเบียน การจัดทำแผนพัฒนาเขต การสาธารณสุขโรคและการก่อสร้างอื่น ๆ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ การจัดเก็บรายได้ การจัดการศึกษา การบังคับให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย การบริหารราชการเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2554 มีการแบ่งส่วนราชการออกเป็น 10 ฝ่าย และโรงเรียนในสังกัดจำนวน 8 โรงเรียน ประกอบด้วย ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายโยธา ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ฝ่ายรายได้ ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายการคลัง ฝ่ายเทศกิจ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม โรงเรียนคลองกุ่ม (เสรีไทย อนุสรณ์) โรงเรียนแย้มจาดวิชชาอนุสรณ์ โรงเรียนวัดบางเตย โรงเรียนคลองลำเจียก (หวังทองบำรุง) โรงเรียนประสาทวิทยา โรงเรียนพิชัยพัฒนา โรงเรียนวัดนวลจันทร์ โรงเรียนพิชัยพัฒนา

กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา (ม.ป.ป., หน้า 47) ได้อธิบายว่า แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำด้วยการบริหารเมืองรูปแบบอารยะสำหรับทุกคน ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน เป้าประสงค์ที่ 3.3.1 เด็กที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาตามความต้องการ สอดคล้องกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ที่รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 รายการ ได้แก่ 1) ค่าจัดการเรียนการสอน 2) ค่าหนังสือเรียน 3) ค่าอุปกรณ์การเรียน 4) ค่าเครื่องแบบนักเรียน และ 5) ค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้กับโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 437 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่มได้รับงบประมาณเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายดังกล่าว ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายการศึกษา จำนวน 8 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนคลองกุ่ม (เสรีไทย อนุสรณ์) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนจำนวน 1,407 คน
2. โรงเรียนแย้มจาดวิชชาอนุสรณ์ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนจำนวน 1,643 คน
3. โรงเรียนวัดบางเตย เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 1,353 คน
4. โรงเรียนคลองลำเจียก (หวังทองบำรุง) เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 417 คน
5. โรงเรียนประสาทวิทยา เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 460 คน
6. โรงเรียนพิชัยพัฒนา เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 653 คน
7. โรงเรียนวัดนวลจันทร์ เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 620 คน
8. โรงเรียนวัดพิชัย เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 175 คน

ผู้วิจัยเป็นบุคลากรของฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบึงกุ่ม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม จำนวน 8 โรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ภายใต้โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัย 2 แบบ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วารสาร เอกสารวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง
2. การวิจัยสนาม (Field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนํานโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2566, หน้า 46) จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นข้าราชการ กรุงเทพมหานคร ดำรงตำแหน่งในสายงานบริหาร ในสังกัดฝ่ายการศึกษาและโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม จำนวน 9 คน ประกอบด้วย 1) นักวิชาการศึกษานายพิเศษ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา 2) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคลองกุ่ม (เสรีไทย อนุสรณ์) 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนแย้มจาดวิเศษอนุสรณ์ 4) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางเตย 5) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคลองลำเจียก (หวังทองบำรุง)

- 6) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนประสาทวิทยา 7) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพิชัยพัฒนา
8) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดนวลจันทร์ 9) ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดพิชัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบเป็นทางการ โดยกำหนดคำถามสัมภาษณ์ที่แน่นอนและตายตัว และจะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการนัดหมายผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อแจ้งวันสัมภาษณ์ล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์จะมีการขออนุญาตในการจดบันทึก และบันทึกเสียงผู้ถูกสัมภาษณ์ในทุกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็นสองส่วน ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยการรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

1.1 หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย เอกสารทางวิชาการ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

1.2 งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ อย่างละเอียด

1.3 เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ เช่น นโยบาย กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ คู่มือการปฏิบัติงาน ประกาศ คำสั่ง เป็นต้น

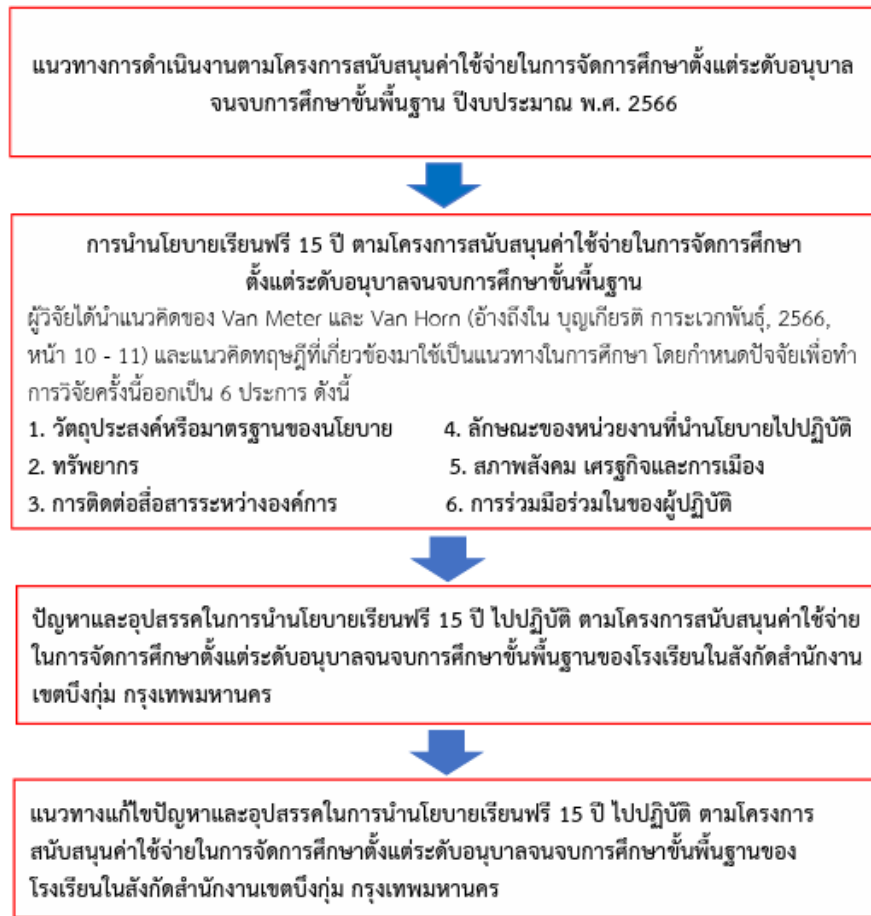
2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview of Formal interview) โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น แล้วจดบันทึกและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้ออกจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น
2. นำข้อมูลที่ได้ออกจากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์
3. นำข้อมูลที่ได้ออกจากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายกัน และความแตกต่างกันของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์
4. นำข้อมูลที่ได้ออกจากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุป และตีความผลการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค โดยการนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาการน่านโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปสู่การศึกษาความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคของการน่านโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ จากการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นในการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม ดังนี้

1) วัตถุประสงค์หรือมาตรฐานของนโยบาย

1.1) นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และเป็นการสร้างโอกาสและการขยายการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน

1.2) ลักษณะหรือกระบวนการดำเนินการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโครงการต่อเนื่อง ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากรัฐบาล งบเงินอุดหนุนรัฐบาล ซึ่งสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จะดำเนินการจัดสรรให้สำนักงานเขต และฝ่ายการศึกษาจะดำเนินการจัดสรรงบประมาณดังกล่าวให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม จำนวน 5 รายการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเป็นเงินสด

ให้กับผู้ปกครองหรือนักเรียนโดยตรง ได้แก่ ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และส่วนที่ 2 เป็นค่าใช้จ่ายที่โรงเรียนนำไปบริหารจัดการศึกษา ได้แก่ ค่าหนังสือเรียน ค่าจัดการเรียนการสอน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2) ทรัพยากร

2.1) บุคลากรที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งพบว่าเป็นบุคลากรของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เพราะเป็นบุคลากรคนเดิมที่เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายงบประมาณ สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรจำนวนน้อยจำเป็นต้องมอบหมายให้ครูมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ ยังไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ แต่สามารถปฏิบัติงานได้

2.2) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ ถือว่ามีความเหมาะสม ซึ่งเป็นของที่มีอยู่แล้วในสำนักงาน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต รวมไปถึงการใช้ระบบการจัดซื้อจัดจ้าง (EGP) ระบบ MIS ทำให้การบริหารจัดการและการประสานงานสะดวกรวดเร็วขึ้น

2.3) มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการดำเนินการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี : โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้จัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนตามที่มีอยู่จริง เพื่อเป็นค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าจัดการเรียนการสอน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3.) การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์การ

3.1) การติดต่อประสานงานภายในองค์การ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี สามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วยอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการจัดประชุมเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารและแนวทางการดำเนินงาน รวมไปถึงการติดตามผลการดำเนินงาน

3.2) การติดต่อประสานงานภายนอกองค์การ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี การติดต่อสื่อสารมีความสะดวก รวดเร็ว เข้าใจกันได้ง่ายขึ้น ผู้ปกครองมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปี มากขึ้น ซึ่งโรงเรียนได้มีการจัดประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง และตั้งกลุ่มไลน์ประจำห้องเรียน เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับผู้ปกครองทราบอย่างทั่วถึง

4) ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม แบ่งสายการบังคับบัญชาออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบุคคล มีการบริหารจัดการ การควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานตามสายบังคับบัญชา

5) สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

การดำเนินการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี : โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจเพราะมีการนำเงินที่ได้รับไปใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าไม่ว่าจะเป็นชุดนักเรียน อุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน การจัดการเรียนการสอน เช่น วัสดุ อุปกรณ์กีฬา วัสดุคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ถือได้ว่ามีประโยชน์กับทุกฝ่ายเป็นอย่างมาก

6) การร่วมมือร่วมใจของผู้ปฏิบัติ

การดำเนินการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปฏิบัติงาน รวมไปถึงผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือในด้านเอกสารใบสำคัญรับเงิน ตลอดจนลายเซ็นของผู้ปกครองเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนด

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายฯ

2.1 ปัญหาด้านงบประมาณได้รับอนุมัติจัดสรรล่าช้า และแบ่งจัดสรรเป็นหลายงวด ทำให้การบริหารจัดการงบประมาณค่อนข้างยาก ส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนทุกคนได้ในงวดเดียว เช่น การจ่ายเงินสำหรับค่าเครื่องแบบนักเรียนให้กับผู้ปกครองหรือนักเรียนได้ไม่ครบทุกคนในรอบเดียว การจัดซื้อหนังสือเรียนไม่สามารถจัดซื้อทั้งหมดในครั้งเดียว นักเรียนจึงได้รับหนังสือเรียนครบทุกวิชาล่าช้า

2.2 ปัญหาบุคลากร

2.2.1) บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ

2.2.2) บุคลากรไม่เพียงพอในโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องมอบหมายหน้าที่ให้ครูมาช่วยจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ รวมไปถึงเอกสารต่าง ๆ เป็นการเพิ่มภาระให้กับครู และยังส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน

2.3 ปัญหาการบริหารจัดการงบประมาณขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากบุคลากรของฝ่ายการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการงบประมาณได้รับการแต่งตั้ง/โอนย้าย ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน และความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน

2.4 ปัญหาเรื่องร้องเรียนจากผู้ปกครอง เนื่องจากได้รับอนุมัติจัดสรรงบประมาณหลายงวด และล่าช้า ทำให้ผู้ปกครองเกิดข้อสงสัยว่าทำไมเด็กนักเรียนได้รับเงินสนับสนุนค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และหนังสือเรียนไม่พร้อมกันทุกคน

2.5 ปัญหาผู้ปกครองนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ในกรณีบางครอบครัว ที่มีฐานะยากจนมีความจำเป็นต้องใช้เงินสดที่นักเรียนได้รับค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่าอุปกรณ์นักเรียนไปใช้ในการดำรงชีพแทน ทำให้นักเรียนไม่มีเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน

3. แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายฯ

3.1 ฝ่ายการศึกษาและโรงเรียนในสังกัดประชุมร่วมกัน เพื่อหาแนวทางและข้อสรุปในการบริหารจัดการ โดยให้ดำเนินการในส่วนที่จำเป็นและเร่งด่วนก่อน เช่น ให้จัดซื้อหนังสือที่จำเป็นของภาคเรียนที่ 1 ก่อน ให้จ่ายเงินค่าเครื่องแบบนักเรียนให้กับผู้ปกครองหรือนักเรียนเต็มจำนวนตามระดับชั้นก่อน ส่วนนักเรียนที่เหลือจะจ่ายให้เมื่อได้รับอนุมัติจัดสรรงบประมาณเรียบร้อยแล้ว และให้ครูประจำชั้นประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ และการประชุมผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น

3.2 มอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่ท่านอื่นช่วยบริหารจัดการไปพลางก่อน ในช่วงที่ยังไม่มีเจ้าหน้าที่มาประจำตำแหน่ง เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณต่อเนื่อง ไม่เป็นผลเสียต่อทางราชการและนักเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

3.3 ขอจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างเหมาบุคคลภายนอกช่วยปฏิบัติราชการในตำแหน่งพัสดุ ธุรการ การเงิน สำหรับปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ และเอกสารอื่น ๆ ครูจะได้ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

3.4 จัดประชุม/อบรม รวมทั้งเรียนรู้อจากผู้มีประสบการณ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ให้การปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน ไลน์ Facebook การจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

3.6 ให้ผู้ปกครองส่งรูปภาพพร้อมใบเสร็จรับเงิน ให้คุณครูประจำชั้นทางกลุ่มไลน์ เพื่อจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ให้โรงเรียนดำเนินการตรวจสอบต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

นโยบายเรียนฟรี 15 ปี เป็นนโยบายสวัสดิการเพื่อสาธารณะที่รัฐต้องดำเนินการสนับสนุน ตามกฎหมายสำหรับทุกคนในประเทศไทย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เริ่มดำเนินการตั้งแต่รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้กำหนดนโยบายไว้ในคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งจัดให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาค และความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชาวต่างชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวความคิดของ Dye (อ้างถึงใน วิธนา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2566, หน้า 1) ได้อธิบายว่า นโยบายสาธารณะเป็น สิ่งที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ อาจส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์ชัดเจน เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา สร้างโอกาสและขยายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Van Meter และ Van Horn (อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2566, หน้า 10 - 11) กล่าวว่าวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานของนโยบายเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องแยกให้ชัดเจนว่า วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มีอะไรบ้าง ลักษณะหรือกระบวนการดำเนินงานเป็นไปตามแนวทางการ ดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประกอบด้วย 5 รายการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้กับ ผู้ปกครองหรือนักเรียน ได้แก่ ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ส่วนที่ 2 เป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้กับ สถานศึกษา ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 ที่กล่าวว่า “...เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานตามโครงการ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประกอบด้วย 5 รายการ ได้แก่ ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าหนังสือเรียน ค่าจัดการเรียนการสอน และค่ากิจกรรมพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน...” (นักวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2567, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 มกราคม 2567) บุคลากรส่วนใหญ่ของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เพราะเป็นบุคลากรคนเดิมที่เคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายงบประมาณ สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 “...บุคลากรที่ปฏิบัติงานตามนโยบาย ถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนแย้มจาด วิชาสุรณ, 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2567) ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรจำนวนน้อย จำเป็นต้องมอบหมายให้ครูมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ ยังไม่ค่อยมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ แต่สามารถปฏิบัติงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9 “...มีบุคลากรจำนวนน้อย ทำให้คุณครูต้องมาทำเอกสารในการจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงิน ซึ่งครูที่มาทำเรื่องดังกล่าว ไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำฎีกา แต่สามารถปฏิบัติงานได้...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดพิชัย, 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2567) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ถือว่ามีความเหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว ในสำนักงาน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 “...เหมาะสม เนื่องจากนโยบายเรียนฟรี 15 ปี นี้ไม่ได้มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์อะไรมาก ส่วนใหญ่จะเป็น คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ที่มีอยู่แล้ว...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางเตย, 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2567) มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการดำเนินการ โดยได้จัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนตามนักเรียนที่มีอยู่จริง ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 “...เพียงพอตามจำนวนเด็กนักเรียนที่มีอยู่จริงของโรงเรียน...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคลองลำเจียก (หวังทอง บำรุง), 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2567)

การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กร ทั้งการติดต่อประสานงานภายในองค์กรและภายนอกองค์กร ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี สามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ด้วยอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ไลน์ Facebook เว็บไซต์โรงเรียน การจัดประชุม เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้เจ้าหน้าที่และผู้ปกครองได้รับทราบอย่างทั่วถึง ผู้ปกครองมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปี มากขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ภิญญา สีหะวงษ์ (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “การนำนโยบายการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาหมู่บ้านคลองผู้ใหญ่ไต่ตะ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรมีการติดต่อประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ไม่มีปัญหาที่เกิดขึ้นในการติดต่อสื่อสาร โดยมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารเช่นทางกลุ่มไลน์ โทรศัพท์ การเข้าพบปะที่บ้าน หรือการเข้าร่วมประชุม

ลักษณะของหน่วยงานมีความพร้อมในการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 “...โรงเรียนคลองกุ่ม (เสรีไทย อนุสรณ์) แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายบุคคล ฝ่ายบริหาร ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ มีการควบคุม ติดตามผลการปฏิบัติงาน จึงมีความพร้อมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคลองกุ่ม (เสรีไทย อนุสรณ์), 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 มกราคม 2567)

นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประโยชน์กับทุกฝ่ายมาก ทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา

ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองได้ อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ เพราะมีการจับจ่ายเพื่อซื้อสินค้าไม่ว่าจะเป็นชุดนักเรียน อุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน การจัดการเรียนการสอน โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปฏิบัติงาน รวมไปถึงผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือในเรื่องเอกสารใบสำคัญรับเงินตลอดจนลายเซ็น เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณทำให้การดำเนินงานตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีฯ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6 “...ก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย โดยเฉพาะช่วยแบ่งเบาภาระและลดค่าใช้จ่ายผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี และทำให้นักเรียนมีอุปกรณ์การเรียนที่พร้อมสำหรับการมาโรงเรียน ทำให้ส่งผลดีกับการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจดีขึ้น...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนประสาทวิทยา, 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2567)

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายฯ

1. ปัญหาด้านงบประมาณได้รับอนุมัติจัดสรรล่าช้า และแบ่งจัดสรรเป็นหลายงวด ทำให้การบริหารจัดการงบประมาณค่อนข้างยาก ส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถดำเนินการจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนทุกคนได้ในงวดเดียว เช่น การจ่ายเงินสดสำหรับค่าเครื่องแบบนักเรียนให้กับผู้ปกครองหรือนักเรียนได้ไม่ครบทุกคนในรอบเดียว การจัดซื้อหนังสือเรียนไม่สามารถจัดซื้อทั้งหมดในครั้งเดียว นักเรียนจึงได้รับหนังสือเรียนครบทุกวิชาล่าช้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา วันสว่าง (2561) ที่ศึกษาเรื่อง “กระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคลองน้ำแดง ตำบลหนองไร่ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง” ผลการศึกษาพบว่า งบประมาณเรียนฟรีที่ได้รับจัดสรรและโอนมาล่าช้า และไม่เพียงพอกับการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน

2. ปัญหาบุคลากร

2.1 บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยุทธ นาคจำแลง (2566) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรขาดทักษะความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติ กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.2 บุคลากรไม่เพียงพอในโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องมอบหมายหน้าที่ให้ครูมาช่วยจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ รวมไปถึงเอกสารต่าง ๆ เป็นการเพิ่มภาระให้กับครู และยังส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลลีย์ นุ่นอาหลี (2561) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายโครงการสำรวจชุมชนสัมพันธ์มาปฏิบัติ” ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอ ในการดำเนินงานตามนโยบายโครงการสำรวจชุมชนสัมพันธ์

3. ปัญหาการบริหารจัดการงบประมาณขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากบุคลากรของฝ่ายการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการงบประมาณได้รับการแต่งตั้ง/โอนย้าย ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน และความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลลณี เทียงธรรม (2566) ที่ศึกษาเรื่อง “การจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้านอัตรากำลังคน : กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลนาฮี อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร” ผลการศึกษาพบว่า การโอนย้ายกลับภูมิลำเนาของผู้ผ่านการสรรหาทำให้ขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานและจำเป็นต้องสรรหาใหม่

4. ปัญหาเรื่องร้องเรียนจากผู้ปกครอง เนื่องจากได้รับอนุมัติจัดสรรงบประมาณหลายงวดและล่าช้า ทำให้ผู้ปกครองเกิดข้อสงสัยว่าทำไมเด็กนักเรียนได้รับเงินสนับสนุนค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน และหนังสือเรียนไม่พร้อมกันทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8 “...ปัญหาหรืออุปสรรคกรณีที่ผู้ปกครองได้รับเงินล่าช้ากว่าคนอื่น อาจทำให้มีการร้องเรียน...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดนวลจันทร์, 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 มกราคม 2567)

5. ปัญหาผู้ปกครองนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ในกรณีบางครอบครัวที่มีฐานะยากจนจึงมีความจำเป็นต้องใช้เงินสดที่นักเรียนได้รับค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่าอุปกรณ์นักเรียนไปใช้ในการดำรงชีพแทน ทำให้นักเรียนไม่มีเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภารัตน์ จิรพจนานนท์ (2560) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีมาปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนคลองลานวิทยา” ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนนำเงินจากการได้แจกจ่ายให้กับผู้ปกครองไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ มีการปลอมแปลงใบเสร็จการรับเงินที่ส่งมาจากนักเรียน

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายฯ

1. ฝ่ายการศึกษาและโรงเรียนในสังกัดประชุมร่วมกัน เพื่อหาแนวทางและข้อสรุปในการบริหารจัดการ โดยให้ดำเนินการในส่วนที่จำเป็นและเร่งด่วนก่อน เช่น ให้จัดซื้อหนังสือเรียนที่จำเป็นในภาคเรียนที่ 1 ก่อน ให้จ่ายค่าเครื่องแบบนักเรียนให้กับผู้ปกครองหรือนักเรียนเต็มจำนวนตามระดับชั้นก่อน ส่วนนักเรียนที่เหลือจะจ่ายอีกครั้งเมื่อได้รับอนุมัติจัดสรรงบประมาณเรียบร้อยแล้ว และให้ครูประจำชั้นประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสาร สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองผ่านสื่อออนไลน์ และการประชุมผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Koontz (อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ ตันตยกุล, 2565, หน้า 2) การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ เป็นอุปกรณ์ในการบริหารจัดการ

2. มอบหมายงานให้กับเจ้าหน้าที่ท่านอื่นช่วยบริหารจัดการไปพลางก่อน ในช่วงที่ยังไม่มีเจ้าหน้าที่มาประจำตำแหน่ง เพื่อให้การดำเนินการบริหารจัดการงบประมาณได้ต่อเนื่อง ไม่เป็นผลเสียต่อราชการและนักเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริศรา ยิ้มยวน (2565) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะไร่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า หาบจุฬากรจากกอง/งานอื่นเข้ามาช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3. ขอจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างเหมาบุคลากรภายนอกช่วยปฏิบัติราชการในตำแหน่งพัสดุ รุรการการเงิน เพื่อมาปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำฎีกาเบิกจ่ายงบประมาณ และเอกสารอื่น ๆ เพื่อให้ครูไปทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9 “...ขอจัดสรรงบประมาณเพื่อจ้างเหมาพนักงานราชการช่วยปฏิบัติงานธุรการ และพัสดุ...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดพิชัย, 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2567)

4. จัดประชุม อบรมให้ความรู้ และเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากร ทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภฤศวิทย์ ชยาภิวพันธ์ (2564) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาในการนำนโยบายระบบราชการ 4.0 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” การการศึกษาพบว่า บุคลากรของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายระบบราชการ 4.0 ควรมีการฝึกอบรมและให้ความรู้

5. ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน ไลน์ Facebook หรือการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้เกิดการเข้าใจตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎาภรณ์ หงษ์ภักดี (2562) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการให้บริการแบบศูนย์บริหารราชการ ฉับไวใสสะอาด กรณีศึกษาสำนักงานเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร” การศึกษาพบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนรับทราบยังไม่ทั่วถึง มีแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง คือ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในภาพรวมให้มากขึ้น

6. ให้ผู้ปกครองส่งรูปภาพพร้อมใบเสร็จรับเงิน ให้คุณครูประจำชั้นทางกลุ่มไลน์ เพื่อจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ให้โรงเรียนดำเนินการตรวจตรวจสอบต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7 “...มีแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ให้ถ่ายรูปเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์นักเรียนพร้อมใบเสร็จส่งให้คุณครูประจำชั้น ...” (ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพิชัยพัฒนา, 2567, บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 มกราคม 2567)

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการวางแผนและควบคุมการปฏิบัติตามนโยบายควรติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วนำปัญหาหรือจุดบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงนโยบายหรือวิธีการนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความจำเป็นใช้จริงของผู้เรียนและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายประชากรกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม เช่น คุณครู ผู้ปกครอง นักเรียน ได้เสนอแนะข้อคิดเห็น จะทำให้ทราบว่าต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเจาะลึกในปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด เช่น ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านบุคลากร เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของแต่ละปัจจัย ซึ่งจะช่วยให้การกำหนดนโยบายมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2566, จาก <http://www.bopp.go.th/wp-content/uploads/2023/10/แนวทางการดำเนินงานปี-2566-ลงเว็ป-สนผ.pdf>.
- กรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษา. (ม.ป.ป.). *แผนปฏิบัติการราชการประจำปี พ.ศ. 2566 สำนักการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ดี.เค.พับลิชชิง.
- กรุงเทพมหานคร, สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. (2549). *ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ กรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 59)*. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER9/DRAWER074/GENERAL/DATA0000/00000752.PDF>.
- กัลชลี เทียงธรรม. (2566). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้านอัตรากำลังคน : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลนาฮี อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยยุทธ์ นาคจำแลง. (2566). *การนำนโยบายเรียนฟรี 15 อย่างมีคุณภาพ สู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัลลี นุ่งอาหลี. (2561). *การนำนโยบายโครงการตำราวจุมนชนสัมพันธ์มาปฏิบัติ*. รัฐประศาสนศาสตร์, 1(ฉบับที่ 3/2561), 192
- นิตยา วันสว่าง. (2561). *กระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคลองน้ำแดง ตำบลหนองไร่ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง*. รัฐประศาสนศาสตร์, 1(ฉบับที่ 3/2561), 28
- บุญเกียรติ การเวก. (2566). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการ PAD 7402 การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ.
- ภฤศวินท์ ชยาภิวัฒน์. (2564). *ปัญหาในการนำนโยบายระบบราชการ 4.0 ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ภิญโญ สีหะวงษ์. (2565). *การนำนโยบายการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางไปปฏิบัติ กรณีศึกษาหมู่บ้านคลองผู้ใหญ่โต๊ะ ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชฎาภรณ์ หงษ์ภักดี. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายการให้บริการแบบศูนย์บริหารราชการ ฉับไวใสสะอาด กรณีศึกษาสำนักงานเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วริศรา ยิ้มยวน. (2565). การนำนโยบายเบี่ยงชีฟผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะไร่ จังหวัดฉะเชิงเทรา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิภารัตน์ จิรพจนานนท์. (2560). การนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีมาปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนคลองลานวิทยา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2566). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6102 ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ.
- วิธนา พึ่งวิวัฒน์นิกุล. (2566). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6401 การกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ.
- ศิริลักษณ์ ดันตยกุล. (2565). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6104 เศรษฐกิจ การเมืองและการบริหาร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาคพิเศษ.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (ม.ป.ป.). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี : นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.thaigov.go.th/aboutus/history/policy/7>.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- คนที่ 1 ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาระดับปริญญาโทพิเศษ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 มกราคม 2567
- คนที่ 2 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคลองกุ่ม (เสรีไทย อนุสรณ์) สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 มกราคม 2567
- คนที่ 3 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนแจ่มจาดวิชชาอนุสรณ์ สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2567
- คนที่ 4 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดบางเตย สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2567
- คนที่ 5 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนคลองลำเจียก (หวังทองบำรุง) สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 มกราคม 2567
- คนที่ 6 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนประชาสวิตวิทยา สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 มกราคม 2567
- คนที่ 7 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนพิชัยพัฒนา สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 มกราคม 2567
- คนที่ 8 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดนวลจันทร์ สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 มกราคม 2567
- คนที่ 9 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดพิชัย สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. (2567), บทสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 15 มกราคม 2567